

A bírálóbizottság értékelése

Karácsony András *Döntés és hagyomány* című, 2019-ben a Századvég Kiadónál megjelent monográfiája a döntés és a decizionizmus egyes kérdéseit tárgyalja a jog és a politika kontextusában. Az értekezés a döntéelmélettel szemben – azt kiegészítendő – társadalomelméleti keretet kijelölő és a döntés autonómiáját hangsúlyozó bevezetést követően nyolc fejezetben vizsgálja részben egyes szerzők elméleteit, részben a döntéssel kapcsolatba hozható fogalmakat, egy rövid köztes, a hagyományra vonatkoztatott összeggel a hetedik fejezetben.

Az első öt fejezetben a szerző a társadalomelméleti szakirodalomból a témakör szempontjából leginkább releváns szerzők alapján fogalmazza meg saját álláspontját. Elsőként a „főszereplők”, Carl Schmitt és Niklas Luhmann munkásságát tekinti át a döntésprobléma szempontjából, amellyel mindkét szerző explicit módon foglalkozik (különösen Schmitt decizionizmusa közismert), a disszerens perspektívája mindazonáltal új meglátásokkal szolgál, amelyeket az összehasonlítás tesz hangsúlyossá, elsősorban „belső” és „külső” nézőpont különbségét, a döntés eljelentéktelenedését vagy előtérbe kerülését illetően. A továbbiakban Jürgen Habermas deliberatív demokraciamodelljén, illetve John Rawls igazságosságelméletén belül vizsgálja a döntéshozatal fogalmi összefüggéseit és kiemelten a helyes döntés lehetőségfeltételeit. Itt az utóbbi szerző bevonása jelent fontos hozzájárulást a társadalomelméleti szakirodalomhoz, nem utolsósorban a kérdések és a kritika tekintetében.

A záró fejezetek a hagyomány mellett a döntés és a racionalitás, a döntés és az emlékezet, végül pedig a döntés és a felelősség – ennek alapjaként pedig a szabadság – kapcsolatát emelik ki. A Bizottság új tudományos eredményként értékeli, hogy a szerző sorra veszi az egyes területeken mutatkozó feszültségforrásokat:

- a racionalitás – Luhmannál is szóba került – szükségszerű korlátozottságát,
- amnesztia és amnézia elválasztásának indokoltságát, továbbá
- a döntéshez kötődő személyes felelősséget mérséklő semlegesítés eszközeinek korlátozott hatókörét.

A doktori mű formailag maradéktalanul eleget tesz az MTA doktori értekezéssel szemben támasztható elvárásnak, a gondos szerkesztésnek is köszönhetően nem terhelik nyomdahiábák a jól olvasható stílusban megírt szöveget. A szakirodalom földolgozása elegendő gondolatmenetek megalapozásához és az olvasó tájékoztatásához.

Tudományos módszerét a szerző eredményesen hasznosítja: a fogalmi elemzés, az összehasonlítás és a hatástörténet nyomonkövetése egyaránt meggyőző eredményekkel szolgál. Tartalmát tekintve tehát a mű mind a tárgyalt kérdések átfogó értelmezése, mind a bemutatott nézőpontok rendszerezése terén önálló tudományos teljesítménnyel járul hozzá a döntés jog- és politikaelméleti szakirodalmához, egyben további kutatásokhoz is inspirációt és mintát szolgáltat.